

Programma
van
Toetsing en Afsluiting

IVKO – Mavo

2017 - 2019

September 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Examenreglement MSA.....	4
Regeling schoolexamens.....	9
Overgangsbeleid.....	13
Overgangsregeling van 3 Mavo naar 4 Mavo	13
Zak/slaagregeling 4 mavo	14
Overgangsregeling van 4havo naar 5 havo	14
Zak/slaagregeling 5 havo	15
PTA'S per vak.....	16
Biologie.....	17
Dans	18
Drama.....	19
Duits	20
Economie.....	21
Engels	22
Film.....	23
Foto	25
Frans	27
Geschiedenis	29
Handvaardigheid.....	30
Kunstvakken1 (KV1).....	32
Lichamelijke opvoeding	33
LOB (Loopbaanoriëntatie en begeleiding).....	34
Maatschappijleer1.....	35
Maatschappijkunde	36
Mode en Textiel.....	37
Muziek	39
NASK 1	40
Nederlands	41
Rekenen	42
Sectorwerkstuk	43
Tekenen	44
Wiskunde.....	46

Voorwoord

Dit is het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) voor het Mavo-schoolexamen. Het is belangrijk dit PTA goed te lezen, zodat je precies weet wat er van je verwacht wordt en wat je van de school mag verwachten met betrekking tot alle aspecten die te maken hebben met het examen.

Dit PTA bestaat uit een algemeen gedeelte en een vakinhoudelijk gedeelte.

Algemeen gedeelte

In dit deel worden het 'Examenreglement van de Montessori Scholengemeenschap Amsterdam' en de 'Regeling schoolexamens' beschreven. Deze regelingen hebben betrekking op zowel rechten als plichten. Lees deze daarom zorgvuldig!

Vakinhoudelijk gedeelte

Dit deel geeft per vak een overzicht van alle schoolexamenonderdelen, inclusief de planning en weging. Het betreft hier toetsen en schoolexamens. Zodoende weet je aan het begin van de derde klas al wat er de komende twee jaar van je verwacht wordt. De vakdocenten zullen de werkwijze en de planning met jullie doorspreken.

De inhoud van dit boekje wordt met de kandidaten doorgenomen door de mentor (algemene gedeelte) en vakdocenten (vakinhoudelijke gedeelte). De ouders worden voorgelicht op de ouderavond aan het begin van het schooljaar.

Schoolexamen

Schoolexamens (SE's) worden hoofdzakelijk in de SE-weken afgenomen. Tijdens deze weken zijn er geen lessen voor de voorexamenklassen en examenklassen. De SE-weken staan gepland in de een na laatste week van elke periode. In de laatste week van de periode, SE-week (2), zijn veelal presentaties en inlevermomenten gepland, ook is er in de laatste week is er een SE-inhaaldag. Enkele SE's vinden plaats buiten deze weken, zie hiervoor de vakspecifieke PTA's.

In het geval van absentie tijdens een SE gelden strikte voorwaarden. Bestudeer daarom de 'Regeling Schoolexamen' (artikel 4) goed.

In de 'Regeling Schoolexamen' worden ook de regels m.b.t. inhalen en herkansen beschreven.

Centraal schriftelijk examen

Bij alle vakspecifieke PTA's is aangegeven welke domeinen het examen betreft. Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu vmbo-t.

Op deze site vind je ook alle formele regelingen en examenroosters.

Slaag/zakregeling

De slaag/zak-regeling is opgenomen in artikel 5 van de 'Regeling schoolexamens' en staat ook apart in dit PTA-boekje. Dit artikel verdient dus eveneens aandacht. De overgangsregeling van de voorexamenklassen is gebaseerd op de slaag/zak-regeling 2017-2018.

Wij wensen jullie, mede namens alle docenten, veel succes in het examenjaar!

Koen Schaap
Conrector

Kees Lazonder
Examencoördinator

September 2017

Examenreglement MSA

Het bevoegd gezag van de Montessori Scholengemeenschap Amsterdam (MSA), overwegende, dat ter uitvoering van het geldende eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-vbo een examenreglement moet worden vastgesteld, besluit:

dat met ingang van 1 oktober 2003 het examenreglement voor de MSA wordt ingesteld met inachtneming van de volgende bepalingen:

Begrippen

Artikel 1

1. De begripsbepalingen zoals omschreven in artikel 1 van het eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-vbo zijn ook voor dit reglement van toepassing.

In dit reglement wordt verder verstaan onder:

"Deelschool":

één van de vestigingen van de MSA of onderdeel van die vestiging die zelfstandig één of meer vormen van afsluitend onderwijs verzorgt.

"Directeur":

de directeur van een deelschool van de MSA.

"Klachtencommissie schoolexamens"(schoolniveau):

een commissie die zich bezighoudt met klachten van leerlingen als er sprake is van een meningsverschil tussen de leerling en de docent over de beoordeling van toetsen uit het examendossier. Samenstelling en werkwijze van deze commissie worden geregeld in het PTA (programma van toetsing en afsluiting) van de betreffende deelschool.

"Commissie van beroep ":

de commissie die zich bezighoudt met het afhandelen van klachten over de besluiten van de directeur omtrent onregelmatigheden tijdens schoolexamen en centraal examen. Zie verder artikel 7 en 8.

"Bevoegd gezag":

College van bestuur van de stichting Montessori Scholengemeenschap Amsterdam (MSA)

Regelgeving

Artikel 2

1. Het examen bestaat voor ieder vak uit een schoolexamen en voor daartoe in de wet genoemde vakken, uit een centraal examen.
2. De inhoud van het schoolexamen wordt nader geregeld in het PTA (programma van toetsing en afsluiting).

Artikel 3

1. De directeur en de examinatoren van een deelschool nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het examen af.
2. De directeur benoemt, eventueel per afdeling, leerweg, profiel of sector, één van de personeelsleden van de deelschool tot secretaris van het eindexamen en meldt dit aan het bevoegd gezag.
3. De directeur kan zich laten vervangen door een adjunct-directeur of een collega-directeur als de betreffende deelschool geen adjunct-directeur(-en) kent.
4. De directeur stelt voor de afdeling, de leerweg, het profiel of de sector een examencommissie in, waarin een representatief deel van de examinatoren vertegenwoordigd is. Samenstelling en werkwijze worden nader geregeld in het PTA van de betreffende deelschool.

Artikel 4

1. De kandidaten kiezen, met inachtneming van de wettelijke bepalingen, in welke vakken zij examen willen afleggen. Beperking hierbij is het aanbod dat door de desbetreffende deelschool wordt gerealiseerd.
2. De kandidaten kunnen voor zover het bevoegd gezag hun dat toestaat in meer vakken respectievelijk profielen of sectoren examen afleggen dan het wettelijk voorgeschreven aantal.
3. De keuze van vakken en profielen of sectoren moet schriftelijk worden vastgelegd op een door de vastgesteld tijdstip.

Examendossier en klachten betreffende beoordeling van een examen

Artikel 5

1. Van iedere beoordeling die bij het bepalen van resultaten van onderdelen van het examendossier van de kandidaat meetelt, stelt de examinerator de kandidaat zo spoedig mogelijk in kennis. In het examendossier wordt het overzicht van deze beoordelingen bijgehouden.
2. Klachten over een beoordeling moeten eerst door de kandidaat met de betrokken examinerator worden besproken, eventueel met bemiddeling van de mentor. Leidt dat niet tot een oplossing dan kan de kandidaat binnen een in het PTA vastgestelde termijn, een schriftelijke klacht indienen bij de klachtencommissie schoolexamens. (zie ook art. 6 en het PTA).

Artikel 6

De klachtencommissie schoolexamens heeft de bevoegdheid beslissing van individuele examineratoren te herzien. De uitspraak van de klachtencommissie is voor alle betrokkenen bindend. Er is geen beroep mogelijk. *Samenstelling en werkwijze worden geregeld in het PTA*

Onregelmatigheden

Artikel 7

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de directeur maatregelen nemen.
2. De maatregelen bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1,0 voor een onderdeel van het schoolexamen of het centraal examen,
 - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan één of meer delen van het schoolexamen of zittingen van het centraal examen,
 - c. het ongeldig verklaren van één of meer onderdelen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
 - d. het opschorten van de uitslag van het examen en het uitreiken van een diploma en een cijferlijst tot na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen.Indien het hernieuwd examen betrekking heeft op één of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in het volgend tijdvak van het centraal examen, dan wel ten overstaan van de staatsexamencommissie.
3. De directeur deelt zijn beslissing ingevolge lid 2. mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. De directeur stelt de kandidaat, indien deze dit wenst, in de gelegenheid zich te laten horen. De kandidaat kan zich laten bijstaan door een door hem aan te wijzen meerderjarige. In de schriftelijke mededeling aan de kandidaat wordt tevens gewezen op het bepaalde in het vierde lid. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, indien deze minderjarig is.
4. De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur schriftelijk in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de deelschool in te stellen commissie van beroep examenzaken (bovenschools). Dat moet gebeuren binnen vijf dagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken of zoveel eerder als nodig is voor de voortgang van het examen van de betrokken kandidaat. Tenzij zij de termijn met redenen omkleed heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mee aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de directeur van de deelschool en aan de inspectie.
5. Van de commissie van beroep mogen de directeur van de betrokken deelschool en de secretaris(sen) van het eindexamen geen deel uitmaken. De commissie van beroep bestaat uit drie personen: Het bevoegd gezag, een ouder of personeelslid van de betreffende school en een directielid van een niet betrokken MSA school.

Het postadres van de commissie is:
Commissie van Beroep Examenzaken
Centraal bureau van de MSA
Postbus 92048, 1090 AA Amsterdam

Afwezigheid (geoorloofd/ongeorloofd) bij examenonderdeel)

Artikel 8

1. Indien een kandidaat: zonder een geldige reden afwezig is bij een van tevoren aangekondigde schriftelijke of mondelinge toets dan wel zich onttrekt aan een onderdeel van het eindexamen kan de directeur maatregelen nemen zoals omschreven in artikel 7 lid 2 van dit reglement.
2. Met betrekking tot maatregelen die een leerling krijgt opgelegd door de directeur kan de leerling in beroep gaan bij de commissie van beroep met inachtneming van het gestelde in het vierde lid van artikel 7 van dit reglement.
3. In het PTA kunnen aanvullende bepalingen worden opgenomen met betrekking tot de wijze waarop en de termijn waarbinnen verzuim verantwoord moet worden. Tevens kunnen daarin regelingen worden opgenomen voor het inhalen van rechtmatig gemiste onderdelen van het schoolexamen.

Bijzondere omstandigheden

Artikel 9

Regelingen voor gehandicapte kandidaten worden in het PTA vastgelegd. Dit geldt ook voor leerlingen die 6 jaar of korter Nederlands onderwijs hebben genoten.

Artikel 10

In uitzonderlijke gevallen, dit ter beoordeling van de directeur, is het mogelijk dat het bevoegd gezag, de inspectie gehoord hebbende, een kandidaat toestaat het centraal examen gespreid over twee jaar af te leggen.

Artikel 11

In het PTA zijn geregeld de vrijstellingen voor havo-ge diplomeerden die doorstromen naar vwo en andere mogelijke vrijstellingen.

Artikel 12

1. Een kandidaat die tweemaal in het laatste leerjaar van een afdeling heeft gezeten, kan niet voor een derde keer tot het laatste leerjaar van die afdeling worden toegelaten.
2. De directeur kan het bevoegd gezag in uitzonderlijke gevallen verzoeken van het gestelde in het eerste lid af te wijken.
3. Daar waar wettelijke bepalingen zich daar niet tegen verzetten, kan de deelschool eigen beleid formuleren m.b.t. doubleren van een examenjaar.

Schoolexamen

Artikel 13

1. De directeur van de deelschool stelt namens het bevoegd gezag jaarlijks vóór 1 oktober het programma van toetsing en afsluiting (PTA) vast.

In het PTA wordt in elk geval aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst, de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de herkansingsregeling van het schoolexamen, evenals de regels voor de wijze waarop de beoordeling voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.

2. Het examenreglement en het PTA worden door de directeur vóór 1 oktober aan de inspectie en het bevoegd gezag toegezonden en aan de kandidaten uitgereikt.

Artikel 14

Het cijfer van het schoolexamen voor een vak dat tevens centraal wordt geëxamineerd, wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers van 1 tot en met 10 en de daartussen liggende cijfers op 1 decimaal.

Artikel 15

Uiterlijk 5 schooldagen voor de aanvang van het centraal examen deelt de directeur de kandidaat schriftelijk mee welke eincijfers en beoordelingen er behaald zijn voor het schoolexamen.

Artikel 16

Het schoolexamen wordt tenminste twee weken vóór de aanvang van het centraal schriftelijk examen afgesloten.

Artikel 17

Aan de kandidaat kan pas een diploma en een cijferlijst worden uitgereikt als aan alle eisen van het schoolexamen is voldaan. Voor nadere regeling wordt hier verwezen naar het PTA.

Centraal Examen

Artikel 18

1. Het centraal examen wordt afgenomen conform het gestelde in het besluit eindexamen vwo-havo-mavo-vbo.
2. Voor de aanvang van het centraal examen ontvangen zij die toezicht houden bij het centraal examen richtlijnen waarin alle informatie staat, die nodig is om een verantwoord toezicht bij het centraal examen te waarborgen.
3. De toezichthouders bij het centraal examen zorgen ervoor, dat de zitting of het deel van de zitting waarbij zij toezicht moeten houden volgens de verstrekte richtlijnen verloopt.
4. Uiterlijk één week voor de aanvang van het centraal examen ontvangen de kandidaten richtlijnen waarin alle informatie staat met betrekking tot de gang van zaken tijdens het centraal examen evenals welke hulpmiddelen bij het centraal examen bij de verschillende vakken zijn toegestaan. Elke kandidaat is verplicht zich aan deze richtlijnen te houden.

Vaststelling van het eindcijfer

Artikel 19

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het examen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. Het eindcijfer voor een vak wordt bepaald op de wijze zoals in het examenbesluit is voorgeschreven dan wel volgens nadere bepalingen op grond van hetgeen is vastgesteld in het PTA.
3. Indien in een vak alleen een schoolexamen is gehouden, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.

Artikel 20

De directeur en de secretaris(-sen) van het eindexamen stellen de uitslag vast met inachtneming van het bepaalde in het eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-vbo.

Artikel 21

De regeling met betrekking tot slagen en zakken ligt vast in het eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-vbo en is (in vereenvoudigde vorm) opgenomen in het PTA.

Herkansen centraal examen

Artikel 22

1. Zodra de uitslag is vastgesteld, deelt de door de directeur aangewezen schoolfunctionaris deze samen met de eindcijfers aan iedere kandidaat mede. Tevens wordt de kandidaat gewezen op de mogelijkheid van herkansing met inachtneming van het eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-vbo.
2. De kandidaat doet een schriftelijk verzoek tot herkansing aan de directeur vóór een door de deelschool te bepalen dag en tijdstip.
3. Door het vragen van een herkansing wordt de uitslag een voorlopige.
4. Indien een kandidaat niet vóór de in lid 2 genoemde dag en tijdstip zijn/haar verzoek tot herkansing heeft ingeleverd bij de directeur, wordt de uitslag die op de cijferlijst staat vermeld, definitief.
5. De herkansingsregeling houdt het recht in om in 1 vak opnieuw centraal schriftelijk examen te doen. Bij de betreffende leerwegen van het VMBO geldt dat daarnaast ook onderdelen van het CPE en het CIE herkanst kunnen worden.

6. Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld met inachtneming van de desbetreffende artikelen van voornoemd besluit.

Definitieve uitslag

Artikel 23

1. De directeur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd een cijferlijst uit, waarop afhankelijk van het soort examen wat is afgelegd, zijn vermeld:
 - de vakken van het profiel of de sector
 - de cijfers voor het schoolexamen
 - de cijfers voor het centraal examen
 - het vak/de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk (alleen vwo/havo) of sectorwerkstuk (alleen vmbo GL/TL)
 - de beoordeling van de deelvakken CKV-I en LO-I (alleen vwo/havo) en voor CKV, MA-1 en LO (alleen vmbo)
 - de eindcijfers voor de examenvakken evenals de uitslag van het examen
 - een bijlage waarop de door de kandidaat met voldoende resultaat afgewikkelde modules vermeld staan met hun beoordeling
 - voor zover van toepassing worden de vorm van het examendossier en de wijze waarop dat aan de examenkandidaten wordt uitgereikt per deelschool vastgesteld en opgenomen in het PTA van de deelschool
2. De directeur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit, waarop alle vakken zijn vermeld die bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken. Duplicaten van diploma's worden niet verstrekt.
3. Indien een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan in de vakken die tenminste samen een eindexamen vormen, worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
4. De directeur en een secretaris van het eindexamen tekenen de diploma's en de cijferlijsten.

Artikel 24

De directeur reikt aan de definitief voor het eindexamen afgewezen kandidaat die de school verlaat en die voor één of meer vakken van zijn laatst afgelegde eindexamen een eindcijfer van 6 of meer heeft behaald, indien wettelijk toegestaan en door de kandidaat gevraagd één of meer certificaten uit.

Artikel 25

In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de directeur.

Bewaartermijn voor schoolexamen en centraal examen

Artikel 26

Van de onderdelen van het schoolexamen die op schriftelijke wijze plaats vinden en van het centraal examen moeten op de deelschool, gedurende tenminste zes maanden, worden bewaard: de opgaven, het werk van de kandidaten, de beoordelingsnormen en de voor elk werk toegekende cijfers of beoordelingen.

In het PTA wordt de teruggave van werkstukken geregeld. Al het overige werk van de kandidaten wordt na zes maanden vernietigd.

Amsterdam, september 2013

Bestuurder Stichting MSA

Regeling schoolexamens

1. Regeling schoolexamens

In de bovenbouw HAVO/VWO kennen we twee soorten schoolexamens: mondelinge en/of schriftelijke Schoolexamens (waaronder Schoolexamens met open/gesloten vragen) en praktische opdrachten.

1.1 Het aantal schoolexamens dat uitmondt in een schoolexamencijfer binnen een vak wordt bepaald door de secties na overleg met verwante secties en de schoolleiding. De schoolleiding is verantwoordelijk voor een gelijkmatige verdeling over het jaar/de jaren. Elk vak neemt in zijn PTA minstens één herkansbaar cijfer op.

1.2 Secties geven bij aanmelding van de Schoolexamens de duur ervan aan, de onderwerpen en nodige locatie, de verlangde periode, als wel het percentage van het schoolexamen in het examenprogramma per vak.

1.3 De Schoolexamentijd wordt vastgesteld op maximaal 150 minuten. Een leerling waaraan op grond van een deskundigenrapport verlenging in tijd wordt gegeven, krijgt per schoolexamen 25% extra tijd.

1.4 Bij de opgaven van een Schoolexamen moet de puntentoekening per onderdeel zijn aangegeven.

1.5 De secties bepalen elk het aantal praktische opdrachten. Ook het type praktische opdracht en de presentatievorm ervan wordt door de secties bepaald met eventuele vakinterne of vakoverschrijdende combinatiemogelijkheden.

De schoolleiding is verantwoordelijk voor een gespreide planning van de praktische opdrachten.

1.6 Naast individuele praktische opdrachten kunnen ook groepsopdrachten worden uitgevoerd waarbij de manier waarop het resultaat beoordeeld wordt, bepaald wordt door de docent binnen de kaders van de beoordelingscriteria voor de praktische opdrachten, zoals die door de sectie vooraf is vastgesteld.

2. Regeling profielwerkstuk en sectorwerkstuk

2.1 De leerling kiest - in overleg met de begeleidende docent – over welk onderwerp een profielwerkstuk of sectorwerkstuk wordt gemaakt.

2.2 De schoolleiding bepaalt de groepsgrootte voor de begeleidende docenten.

2.3 Het profielwerkstuk (havo) wordt binnen de daarvoor vastgestelde periode afgerond. Indien een leerling door eigen toedoen het profielwerkstuk niet binnen de daarvoor vastgestelde periode afrondt, kost hem/haar dit een herkansing voor het schoolexamen. Een onvoldoende voor een profielwerkstuk kost een leerling niet automatisch een herkansing; de leerling mag er voor kiezen om één van de herkansingen hiervoor te gebruiken. Het sectorwerkstuk (mavo) wordt binnen de daarvoor vastgestelde periode afgerond. Indien een leerling door eigen toedoen het sectorwerkstuk niet binnen de daarvoor vastgestelde periode afrondt óf wel op tijd maar onvoldoende, dan kost hem/haar dit een herkansing voor het schoolexamen. Deze herkansing (lees: verbetering) moet plaatsgevonden hebben vóór de deadline voor het inleveren van alle SE-cijfers”

2.4 De leerling ontvangt een stappenplan voor het maken van een profielwerkstuk of sectorwerkstuk. Hierin zijn de richtlijnen, inclusief het tijdpad, voor het profielwerkstuk opgenomen. Dit document is door de schoolleiding vastgesteld in overleg met de examinatoren.

De leerling volgt dit stappenplan.

2.5 De begeleidende docent beoordeelt de stappen en hij/zij geeft al dan niet toestemming aan de kandidaat verder te gaan

2.6 Het eindproduct wordt mondeling gepresenteerd aan de begeleidende docent, medeleerlingen en/of ouders, vrienden en bekenden. Zonder deze presentatie kan het profielwerkstuk nooit voldoende zijn afgerond.

2.7 Het profielwerkstuk wordt beoordeeld met een cijfer. Dit cijfer is onderdeel van het combinatiecijfer (zie slaag-zakregeling; art. 4). Het sectorwerkstuk wordt afgesloten met een voldoende of goed. Wanneer een leerling onvoldoende scoort, zie artikel 2.3.

3 Regeling herkansing en herexamen

3.1 Herkansing

3.1.1 In HAVO 4 en VMBO 3 heeft een leerling het recht om in maximaal twee vakken één toets te herkansen. Er mag per vak nooit méér dan één toets worden herkanst.

In HAVO 5 en MAVO4 heeft een leerling het recht in maximaal 3 vakken één van het totaal aantal toetsen te herkansen. Er mag per vak nooit méér dan één toets worden herkanst.

De herkansingen vinden plaats op een door de schoolleiding vastgestelde tijd.

3.1.2 Secties geven in hun regeling per vak aan welke toetsen wel of niet voor herkansing of inhalen in aanmerking komen. (Zie ook 1.1)

3.1.3 In bijzondere gevallen van langdurige rechtmatige afwezigheid beslist de schoolleiding in overleg met de betreffende docent(en) over de te treffen inhaalregeling.

3.1.4 Bij herkansing van een toets geldt het hoogste cijfer als definitief cijfer voor die toets.

3.1.5 De leerling bepaalt met inachtneming van het bovenstaande en de regeling per vak welke toets hij herkanst.

3.2 Herexamen

Een leerling mag voor één vak een herexamen afleggen in één zitting. Aan dit herexamen zijn de volgende voorwaarden verbonden:

3.2.1 Het betreft een vak dat alleen met een schoolexamen wordt afgesloten.

Het betreft hier de volgende vakken: CKV, maatschappijleer, Lichamelijke Opvoeding, Rekenen en een tweede kunstvak.

3.2.2 Voldoende onderdelen bij dit vak blijven staan. De vakdocent bepaalt in overleg met de leerling in welk onderdeel of welke onderdelen herexamen wordt gedaan.

3.2.3 De leerling bepaalt in welk onvoldoende vak hij eventueel herexamen aflegt.

3.2.4 De herexamens vinden plaats op een door de schoolleiding vast te stellen datum.

3.2.5 Leerlingen die op deze dag afwezig zijn, krijgen geen inhaalmogelijkheid meer.

3.3 Regeling bij ziekte, c.q. afwezigheid tijdens een toets

3.3.1 De afwezigheid van een leerling wegens ziekte is door een ouder/verzorger bij de school, voorafgaand aan een toets gemeld. Dit kan in eerste instantie telefonisch. Altijd wordt de afwezigheid, ook na telefonische melding, met redenen omkleed, binnen twee werkdagen, schriftelijk aan de adjunct-directeur meegedeeld. De adjunct-directeur beslist of de leerling in staat wordt gesteld de gemiste toets in te halen. Dat gebeurt tijdens de inhaaldag van de betreffende periode. De adjunct-directeur kan in uitzonderlijke gevallen hier uitzonderingen op maken.

3.3.2 Bij afwezigheid tijdens een toets wegens andere redenen dan ziekte, zijn deze redenen voorafgaand aan de toets door een ouder schriftelijk aan de teamleider gemeld.

3.3.3 Indien de afwezigheid van een leerling tijdens een toets niet naar behoren is gemeld, dit ter beoordeling van de adjunct-directeur, wordt voor de betreffende toets het cijfer 1,0 gegeven of geen cijfer. In het laatste geval kan het schoolexamen niet worden afgesloten en volgt uitsluiting van het Centraal Examen.

4. Slaag/zakregeling

- 4.1 De kandidaat die eindexamen **havo** heeft afgelegd, is geslaagd indien:
- het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is, én
 - voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde maximaal één 5 als eindcijfer behaald is én
 - de rekentoets is afgesloten met minimaal een 5

én indien:

- hij voor al zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald,
- hij voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald,
- hij voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt, dan wel
- hij voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald, en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt,
- geen van de eindcijfers van onderdelen lager is dan 4, en
- het vak lichamelijke opvoeding is beoordeeld als 'voldoende' of 'goed'

De kandidaat die eindexamen **mavo** heeft afgelegd, is geslaagd indien:

- het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is, én
 - hij voor het vak Nederlands minimaal een 5 heeft behaald
- én
- de rekentoets is afgesloten met minimaal een 5

én indien hij:

- voor al zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald,
- voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald,
- voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
- voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
- indien de vakken KV1, lichamelijke opvoeding, sectorwerkstuk en maatschappelijke stage van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, zijn beoordeeld als 'voldoende' of 'goed'.

4.2 Als een leerling definitief is afgewezen in het examenjaar, moeten alle onderdelen van het centraal examen worden overgedaan. Eindcijfers van het schoolexamen van vakken met alleen een schoolexamen kunnen voor zover voldoende, blijven staan. Onderdelen van het schoolexamen uit het examenjaar moeten worden overgedaan. De onderdelen die in een voorexamenjaar zijn getoetst, blijven - voldoende of niet - staan.

5. Klachtenregeling

5.1 De klachtencommissie houdt zich bezig met klachten van leerlingen over de becijfering, beoordeling of afhandeling van toetsen.

Wanneer een leerling een klacht heeft, bespreekt hij deze eerst met de betreffende vakdocent. Wanneer dit niet tot een oplossing leidt, wendt hij zich binnen 48 uur nadat hij kennis heeft genomen van het cijfer tot de klachtencommissie of de secretaris daarvan. (Zie ook art. 7, lid 5 van het examenreglement.)

Samenstelling van de klachtencommissie: Directeur deelschool en adjunct-directeur.

6. Regeling voor leerlingen met een handicap en leerlingen die minder dan zes jaar Nederlands onderwijs hebben genoten

Leerlingen die op grond van een deskundigenrapport in de onderbouw dyslectisch zijn bevonden of enig ander deskundigenrapport kunnen overleggen, hebben recht op verlenging in tijd bij schoolexamentoetsen. De hoeveelheid tijd is afhankelijk van de toetstijd (zie onder 1). Leerlingen die korter dan zes jaar Nederlands onderwijs hebben genoten kunnen ook verlenging van toetstijd krijgen.

7. Regeling van vrijstellingen bij doorstroming van HAVO naar VWO

Leerlingen die het diploma HAVO hebben behaald, zijn vrijgesteld van de toetsen en schoolexamens voor de vakken: algemene natuurwetenschappen, maatschappijleer en CKV. Tevens kan een vrijstelling worden verleend voor het eindexamen in de vakken Frans of Duits, indien de leerling al eerder in Nederland onderwijs heeft gevolgd en daarbij werd vrijgesteld van het volgen van onderwijs in een tweede vreemde moderne taal, dan wel voordien buiten Nederland onderwijs heeft gevolgd en geen of te weinig onderwijs in het betreffende vak heeft gevolgd. De inspectie beslist over deze vrijstelling.

8. Regeling opslag en invoer gegevens examendossier

In het examendossier worden alleen gegevens bewaard over de resultaten van Schoolexamens en handelingsdelen. Gemaakte Schoolexamens en het examendossier worden bewaard tot tenminste zes maanden na de vaststelling van de uitslag van het examen.

Leerlingen hebben de verantwoordelijkheid voor het bewaren van al hun werk behalve de schoolexamens. De schoolleiding draagt zorg voor het beheer van de resultaten.

9. Regeling controle studielasturen

De keuze van het profiel en het vak in de vrije ruimte valt onder verantwoordelijkheid van de decaan. Na de definitieve keuze en plaatsing in de profielen is de conrector in samenwerking met de adjunct-directeur verder verantwoordelijk voor de controle op het juiste aantal studielasturen van iedere leerling.

10. Regeling zittenblijvers en gezakte kandidaten

10.1 Als een kandidaat blijft zitten, moet hij alle toetsen die worden afgenomen in het leerjaar waarin hij/zij doubleert opnieuw maken. Vakken die zijn afgesloten in het leerjaar waarin wordt gedoubleerd, worden als afgesloten beschouwd.

10.2 Voor een gezakte kandidaat die het examenjaar overdoet geldt dat alle toetsen - die in het examenjaar worden afgenomen volgens het PTA - opnieuw moeten worden gemaakt.

Overgangsbeleid

Het overgangsbeleid is gebaseerd op de slaag/zak-regeling voor de examens. Hoewel de slaag/zakregeling voor Mavo en Havo iets van elkaar verschillen is het vanwege de duidelijkheid gekozen voor een regeling die zowel op Mavo als Havo geldt.

Afronding cijfers

Bij de criteria wordt gekeken naar afgeronde cijfers, waarbij de gewoonlijke afrondingen gelden. Zo telt een 5,4 als een 5 en een 5,5 als een 6.

Besluitvormingsproces

2^e rapport: prognose (brief naar huis)

3e rapport: besluit (brief naar huis)

4e rapport: revisie (slechts die leerlingen waarbij aanleiding is)

Overgangsregeling van 3 Mavo naar 4 Mavo

Een leerling is over als hij voldoet aan de volgende criteria:

Cognitie:

Voorwaarden aan cijfers van alle vakken:

- Alles voldoende
- Maximaal één 5 (zonder compensatiepunten)
- Twee keer een 5 met twee compensatiepunten
- Eén keer een 4 met twee compensatiepunten
- Binnen vakkenpakket maximaal één 5
- Binnen de kernvakken (Ne, En, wi) maximaal één keer een 5

Standen:

- Achterstand over alle vakken samen is maximaal 0,6
- Achterstand per vak is maximaal 0,2
- Geen achterstanden bij de kernvakken (Ne, En, wisk)

NB: bij de achterstanden wordt gekeken naar alle vakken (dus niet alleen het pakket)

Een leerling is een bespreekgeval als hij voldoet aan de volgende criteria:

Cognitie:

Voorwaarden aan cijfers van alle vakken:

- Twee keer een 5 met één compensatiepunt
- Eén keer een 4 met één compensatiepunt
- Eén 4 en één 5 met twee compensatiepunten
- Drie keer een 5 met twee compensatiepunten
- Binnen de kernvakken maximaal één keer een 5

Of

Standen:

- Achterstand over alle vakken is maximaal 0,8
- Achterstand per vak is maximaal 0,2
- Achterstand bij de kernvakken (Ne, En, wisk) is maximaal 0,2 totaal

NB: bij de achterstanden wordt gekeken naar alle vakken (dus niet alleen het pakket)

Een leerling doubleert als hij niet voldoet wordt aan de overgangsnormen en aan de normen voor een bespreekgeval

NB:

- De (oefen-)rekentoets wordt niet meegenomen in de overgangsregeling. Leerlingen en ouders worden wel per brief geïnformeerd over de uitslag van de rekentoets.

In de derde klas wordt er van uitgegaan dat determinatie op niveau heeft plaatsgevonden. In uitzonderlijke gevallen kan nog afstroom of een ander type onderwijs geadviseerd worden.

Zak/slaagregeling 4 mavo

De kandidaat die eindexamen mavo heeft afgelegd, is geslaagd indien:

- het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is, én
- de rekentoets als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 6 of meer heeft behaald; of voor de rekentoets als eindcijfer 6 of meer heeft behaald en voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;

én indien hij/zij:

- voor al zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald,
- voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald,
- voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
- voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
- de vakken KV1, lichamelijke opvoeding en sectorwerkstuk met 'voldoende' of 'goed' heeft afgerond.

Overgangsregeling van 4havo naar 5 havo

Een leerling is over als hij voldoet aan de volgende criteria:

- Voorwaarden aan cijfers van alle vakken:
- Alles voldoende
- Maximaal één 5 (zonder compensatiepunten)
- Twee keer een 5 met twee compensatiepunten
- Eén keer een 4 met twee compensatiepunten

Én

- Binnen de kernvakken (Ne, En, wi) maximaal één keer een 5

Een leerling is een bespreekgeval als hij voldoet aan de volgende criteria:

- Voorwaarden aan cijfers van alle vakken:
- Twee keer een 5 met minimaal één compensatiepunt
- Eén keer een 4 met minimaal één compensatiepunt
- Eén 4 en één 5 met minimaal twee compensatiepunten
- Drie keer een 5 met minimaal twee compensatiepunten

Én

- Binnen de kernvakken (Ne, En, wi) maximaal één keer een 5

Een leerling doubleert als hij niet voldoet aan de overgangsnormen en aan de normen voor een bespreekgeval

Herkansingsregeling H4:

Iedere leerling mag maximaal twee SE's herkansen, met een maximum van één per vak.

Zak/slaagregeling 5 havo

De kandidaat die eindexamen **havo** heeft afgelegd, is geslaagd indien:

- het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is, én
- voor de vakken Nederlands, Engels, wiskunde en de rekentoets maximaal één 5 als eindcijfer behaald is

én indien:

- hij voor al zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald,
- hij voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald,
- hij voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt, dan wel
- hij voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald, en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt,
- geen van de eindcijfers van onderdelen lager is dan 4, en
- het vak lichamelijke opvoeding is beoordeeld als 'voldoende' of 'goed'.

PTA'S per vak

Biologie

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het eindexamen (CSE).

BI/K/1	Oriëntatie op leren en werken	BI/K/9	Het lichaam in stand houden:
BI/K/2	Basisvaardigheden		voeding en genotmiddelen, energie,
BI/K/3	Leervaardigheden in het vak		transport en uitscheiding
	Biologie	BI/K/10	Bescherming
BI/K/4	Cellen staan aan de basis	BI/K/11	Reageren op prikkels
BI/K/5	Schimmels en bacteriën: nuttig en	BI/K/12	Van generatie op generatie
	soms schadelijk	BI/K/13	Erfelijkheid en evolutie
BI/K/6	Planten en dieren en hun	BI/V/1	Bescherming en antistoffen
	samenhang: de eigen omgeving	BI/V/2	Gedrag bij mens en dier
	verkend	BI/V/3	Verwerven, verwerken en
BI/K/7	Mensen beïnvloeden hun omgeving		verstrekken van informatie
BI/K/8	Houding, beweging en conditie	BI/V/4	Vaardigheden in samenhang

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu vmbo-tl.

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Lesboek en werkboek: Biologie voor jouw 3a,3b, 4a en 4b, Malmberg 7de editie VMBO-GT.
- Online lesmateriaal van Biologie voor jou
- Examen oefeningen en ondersteuning via www.biologiepagina.nl.
- Eigen materiaal in de ELO van Magister, o.a. PowerPoint presentaties, praktische opdrachten etc.

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het derde en het vierde leerjaar. In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leerjaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min. (plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Thema 2 Voortplanting en ontwikkeling en thema 3, erfelijkheid. Uit boek 3a biologie voor jou VMBO-GT	3	SE-week 3	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
SE 2	Thema 7, stevigheid en beweging en Thema 8, gedrag. Uit Biologie voor jou boek 3b VMBO-GT.	3	SE-week 4	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
PO 1	PO diergedrag Artis onderzoek	3	SE-week 4 (2)	Schriftelijk	10 uur	10	Ja
PO 2	Planten onderzoek	4	In periode 1 tijdens de les	Schriftelijk	80min	10	Ja
SE 3	Thema 1, planten, thema 2, ecologie en thema 3, mens en milieu. Uit Biologie voor jou 4a VMBO-GT	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 (+20)	20	Ja
SE 4	Thema 4, voeding en vertering, thema 6, transport en uit thema 7 alleen bescherming. Uit Biologie voor jou 4a en 4b VMBO-GT.	4	SE-week 2	Schriftelijk	80 (+20)	20	Ja
SE 5	Alle centraal examenstof	4	SE-week 3	Schriftelijk	120 (+30)	20	Ja

Centraal Schriftelijk Examen: Het centraal examen heeft betrekking op alle domeinen

Dans

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE).
Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

DA/K/1	Oriëntatie op leren en werken
DA/K/2	Basisvaardigheden
DA/K/3	Leervaardigheden in het vak dans
DA/K/4	Dansen
DA/K/5	Vormgeven
DA/K/6	Presenteren
DA/K/7	Beschouwen
DA/K/8	Dans en maatschappij
DA/K/9	Dans en andere kunstvakken
DA/V/1	Eindopdracht
DA/V/2	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
DA/V/3	Vaardigheden in samenhang

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu vmbo TL

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Lesboek: Dans, theorie en praktijk voor VO
- Kleding: dansbroek/joggingbroek, balletpak/t-shirt, balletschoenen/sokken. (géén sneakers)

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leerjaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min. (plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Dansgeschiedenis Hfd 1-2 en hfd 4 t/m 9	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 (+20)	5	Ja
PO 1	Moderne dans	4	SE-week 1 (2)	Presentatie	15	20	Nee
SE 2	Dansgeschiedenis Hfd. 3 + Dansbegrippen	4	SE-week 2	Schriftelijk	120 (+30)	5	Ja
PO 2	Solo 1 minuut	4	SE-week 2 (2)	Presentatie	1	20	Nee
SE 3	Dansgeschiedenis	4	SE-week 3	Schriftelijk	120 (+30)	5	Ja
PO 3	Eindpresentatie	4	Kunstexamenweek	Presentatie	15	35	Nee
PO 4	Portfolio compleet	4	Kunstexamenweek	Verslag		10	Nee

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op de domeinen DA/K/3, 7, 8, 9 en DA/V/3

Drama

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE).
Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

DR/K/1 Oriëntatie op leren en werken
DR/K/2 Basisvaardigheden
DR/K/3 Leervaardigheden in het vak drama
DR/K/4 Spelen
DR/K/5 Vormgeven
DR/K/6 Presenteren
DR/K/7 Beschouwen
DR/K/8 Drama en maatschappij
DR/K/9 Drama en andere kunsten
DR/V/1 Eindopdracht
DR/V/2 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
DR/V/3 Vaardigheden in samenhang

een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu Vmbo TL

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Eigen materiaal

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leerjaar	Moment van afname	Afname-vorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
PO 1	Presentatie thema verdieping1	4	SE-week 1 (2)	Presentatie	10-20	20	Nee
SE 1	Vaktheorie kernbegrippen	4	SE-week 2	Schriftelijk	120 (+30)	10	Ja
PO 2	Presentatie onderzoek en verdieping2	4	SE-week 2 (2)	Presentatie	10-20	20	Nee
PO 3	Eindpresentatie + portfoliogesprek	4	Kunstexamen week	Presentatie	10-30	40	Nee
PO 4	Portfolio compleet	4	Kunstexamen week	Verslag		10	Nee

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op de domeinen DR/K/3, 7, 8, 9 en DR/V/12

Duits

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE).

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

MVT/K/1	Oriëntatie op leren en werken	MVT/V/2	Schrijfvaardigheid
MVT/K/2	Basisvaardigheden	MVT/V/3	Kennis van land en samenleving
MVT/K/3	Leervaardigheden in de MVT	MVT/V/4	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
MVT/K/4	Gespreksvaardigheid	MVT/V/5	Vaardigheden in samenhang
MVT/K/5	Schrijfvaardigheid		
MVT/V/1	Leesvaardigheid		

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu Vmbo TL

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

Syllabus

- Opgavens voor alle vaardigheden
- 'Wörterverzeichnis' NL -> D
- Kontext woordenschat met oefeningen D> NL
- Grammaticawijzer
- Eigen materiaal
- Cito luistertoetsen en CE's
- Examenbundel Vmbo-kgt Duits 2016-2017
- Examendossier (snelhechter met studiewijzer en opdrachten)

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het derde en vierde leerjaar. In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leerjaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Luistervaardigheid	3	SE-week 3	Schriftelijk	80	5	Nee
PO 1	Spreekvaardigheid (Redemittel)	3	SE week 4 (2)	Presentatie mo. per 2 lln.	15	10	Ja
SE 2	Schrijfvaardigheid Sollicitatiebrief met CV	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 (+20)	15	Ja
PO 2	Presentatie van het individueel gelezen boek op film per 2 ll.	4	December	Schriftelijk boekverslag + filmverslag	Film 15 min.	15	Nee
SE 3	Leesvaardigheid (oefenexamen)	4	SE-week 2	Schriftelijk	120 (+ 30)	5	Ja
SE 4	Luistervaardigheid: Cito kijk- en luistertoets	4	Januari/ Februari	Schriftelijk	60 (+15)	15	Nee
SE 5	Spreekvaardigheid volgens dossier: -autobiografie -2 foto's -1 film -1 leesboek	4	SE-week 3	Mondeling	30 min per leerling	15	Nee
SE 6	Deel SE's Algemene taalvaardigheid Idioom NL/D+D/NL	4	10 x deel SE over één jaar	Schriftelijk	10 x 40 (+10)	20	Nee

NB: SE 6 bestaat uit 10 deel SE's, welke afgenomen worden tijdens de reguliere lessen.

Van deze deel SE's tellen de hoogste 8 cijfers. In het geval een deel SE gemist wordt, tellen de 8 gemaakte deel SE's. De andere deel SE's worden in zo'n geval niet ingehaald. De toetsen worden afgenomen vóór de laatste toetsweek.

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op het volgende domein: MVT/V/1

Economie

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE)

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

- K/1 Oriëntatie op leren en werken
- K/2 Basisvaardigheden
- K/3 Leervaardigheden in het vak economie
- K/4A Consumptie
- K/4B Consumptie en consumentenorganisaties
- K/5A Arbeid en productie
- K/5B Arbeid en bedrijfsleven
- K/6 Overheid en bestuur
- K/7 Internationale ontwikkelingen
- K/8 Natuur en milieu
- V/1 Verrijkingstof
- V/2 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
- V/3 Vaardigheden in samenhang

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Pincode

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het derde en vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
PO 1	Hoofdstuk 4	3	SE-week 3 (2)	Presentatie		10	Nee
SE 1	Hoofdstuk 7&8	3	SE-week 4	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
SE 2	Hoofdstuk 1 en 2	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 (+20)	20	Ja
SE 3	Hoofdstuk 3	4	In de les	Schriftelijk	40 (+10)	10	Nee
SE 4	Hoofdstuk 5 en 6	4	SE-week 2	Schriftelijk	80 (+20)	20	Ja
PO 2	Hoofdstuk 4 (i.s.m. Mijl.2 en Lob)	4	SE-week 2 (2)	Project		10	Nee
SE 5	Hoofdstuk 7 en 8	4	SE-week 3	Schriftelijk	80 (+20)	20	Ja

NB. Een gewone rekenmachine is vereist tijdens de toets (dus geen mobieltje of grafische rekenmachine).

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op alle bovenstaande domeinen, behalve K1, K2, K4B, K5B, K8 en V/2.

Engels

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE)

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

MVT/K/1	Oriëntatie op leren en werken	MVT/K/6	Gespreksvaardigheid
MVT/K/2	Basisvaardigheden	MVT/K/7	Schrijfvaardigheid
MVT/K/3	Leervaardigheden in de Moderne Vreemde Talen	MVT/V/1	Leesvaardigheid
MVT/K/4	Leesvaardigheid	MVT/V/2	Schrijfvaardigheid
MVT/K/5	Luister- en kijkvaardigheid	MVT/V/3	Kennis van land en samenleving

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Lesboek: Backbone Grammar. HCE examenidoom Engels
- Examenbundel Engels
- Eigen materiaal

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het derde en vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr.)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Schrijfvaardigheid brief	3	SE-week 3	Schriftelijk	80 (+20)	15	Ja
SE 2	Luistervaardigheid	3	SE-week 4	Schriftelijk	60	10	Nee
SE 3	S.O.'s leerjaar 3 Examenwoorden	3	4x in de les	Schriftelijk	40 (+10)	5	Nee
SE 4	Schrijfvaardigheid	4	SE-week 1	Schriftelijk	60 (+15)	15	Ja
SE 5	Luistervaardigheid	4	Januari/ Februari	Schriftelijk	60	15	Nee
SE 6	Spreekvaardigheid Presentatie	4	SE-week 2 (2)	Mondeling	15	5	Nee
PO 1	Opdrachten backbone grammar, 4 boekverslagen	4	Maart	Verslag			Nee
SE 7	Spreekvaardigheid + 4 verslagen +	4	SE-week 3 (2)	Mondeling	15	25	Nee
SE 8	So's leerjaar 4 Examenidoom (HCE+examenbundel)	4	5x in de les	Schriftelijk	40 (+10)	10	Nee

SE 3 en 8 bestaan uit deel S.E.'s welke afgenomen worden tijdens de lessen. SE3 bestaat uit 4 deel SE's waarvan de hoogste 3 tellen. SE8 bestaat uit 5 deel S.E.'s waarvan de hoogste 4 tellen. In het geval een deel SE gemist wordt, tellen de gemaakte deel S.E.'s. De niet gemaakte deel S.E.'s worden in zo'n geval niet ingehaald. De toetsen worden afgenomen vóór de laatste toetsweek.

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op domein MVT/K/3, 4 en MVT/V1, 2 & 5

Film

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE), het centraal praktijk examen (CPE) en het centraal schriftelijk examen (CSE). Het CPE en CSE wegen in het Centraal Examen even zwaar.

Het examenprogramma bestaat uit de volgende exameneenheden:

BV/K/1 Oriëntatie op leren en werken	BV/K/7 Beschouwen – eigen werk, reflectief
BV/K/2 Basisvaardigheden	BV/K/8 Beschouwen – werk van anderen, reflectief
BV/K/3 Leervaardigheden in de beeldende vakken	BV/V/1 Eindopdracht, productief en reflectief
BV/K/4 Beeldend werk, productief	BV/V/2 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
BV/K/5 Werkproces, productief	BV/V/3 Vaardigheden in samenhang
BV/K/6 Middelen, productief	

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu Vmbo TL

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Theorie: reader en digitaal oefenmateriaal
- Lesstencils en films/fragmenten uit films

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het vierde leerjaar. In de tabel op de volgende pagina staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Vaktheorie toets 1 + Algemeen: kleur en licht	4	SE week 1	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
PO 1	Filmopdracht: Reportage	4	SE-week 1 (2)	Presentatie + nabespreking	80	15	Nee
SE 2	Vaktheorie toets 2 + Algemeen: vorm en ruimte	4	SE week 2	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
PO 2	Filmopdracht Videoportret	4	SE-week 2 (2)	Presentatie + nabespreking	80	15	Nee
SE 3	Algemeen: compositie	4	SE-week 3	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
PO 3	Portfolio	4	SE-week 3 (2)	Verslag	n.v.t.	10	Nee
PO 4	Praktijkexamen	4	April	Presentatie (individueel)	30	30	Nee

Centraal Praktijk Examen

Het centraal praktijk examen heeft betrekking op de volgende exameneenheden

- BV/V1 (Eindopdracht: productief en reflectief)
- BV/V3 (Vaardigheden in samenhang)

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op de volgende exameneenheden

- BV/K3 (Leervaardigheden in de beeldende vakken)
- BV/K8 (Beschouwen- werk van anderen, reflectief)

Relatie CPE en CSE

Het CPE en het CSE zijn gebaseerd op hetzelfde thema. Het CPE vormt, omdat het eerder wordt afgenomen dan het CSE, indirect een voorbereiding op het CSE. In het CPE ligt het accent op het zelf produceren van beeldend werk. Het CSE legt het accent op het reflecteren op beeldend werk van kunstenaars en vormgevers. In beide examens wordt aandacht besteed aan het proces dat aan beeldend werk vooraf gaat.

Foto

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE), het centraal praktijk examen (CPE) en het centraal schriftelijk examen (CSE). Het CPE en CSE wegen in het Centraal Examen even zwaar.

Het examenprogramma bestaat uit de volgende exameneenheden:

BV/K/1 Oriëntatie op leren en werken	BV/K/7 Beschouwen – eigen werk, reflectief
BV/K/2 Basisvaardigheden	BV/K/8 Beschouwen – werk van anderen, reflectief
BV/K/3 Leervaardigheden in de beeldende vakken	BV/V/1 Eindopdracht, productief en reflectief
BV/K/4 Beeldend werk, productief	BV/V/2 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
BV/K/5 Werkproces, productief	BV/V/3 Vaardigheden in samenhang
BV/K/6 Middelen, productief	

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu Vmbo TL

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Theorie: reader, losse artikelen, foto's en digitaal oefenmateriaal.

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het vierde leerjaar.

In de tabel op de volgende pagina staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leerjaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	(Vak)theorie 1: Cameraleer + licht Algemeen: kleur en licht	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
PO 1	Diverse foto-opdrachten + werkboek	4	SE-week 1 (2)	Presentatie		15	Nee
SE 2	(Vak)theorie 2: Beweging + licht Algemeen: vorm en ruimte	4	SE-week 2	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
PO 2	Diverse foto-opdrachten + werkboek	4	SE-week 2 (2)	Presentatie		15	Nee
SE 3	(Vak)theorie 3: Kader + licht Algemeen: compositie	4	SE-week 3	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
PO 3	Eindpresentatie fotowerk (expositie), werkboek en eindgesprek	4	Kunst-examenweek	Presentatie	20	30	Nee
PO 4	Portfolio compleet, werkboek constant	4	Kunst-examenweek	Verslag	10	10	Nee

Centraal Praktijk Examen

Het centraal praktijk examen heeft betrekking op de volgende exameneenheden

- BV/V1 (Eindopdracht: productief en reflectief)
- BV/V3 (Vaardigheden in samenhang)

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op de volgende exameneenheden

- BV/K3 (Leervaardigheden in de beeldende vakken)
- BV/K8 (Beschouwen- werk van anderen, reflectief)

Relatie CPE en CSE

Het CPE en het CSE zijn gebaseerd op hetzelfde thema. Het CPE vormt, omdat het eerder wordt afgenomen dan het CSE, indirect een voorbereiding op het CSE. In het CPE ligt het accent op het zelf produceren van beeldend werk. Het CSE legt het accent op het reflecteren op beeldend werk van kunstenaars en vormgevers. In beide examens wordt aandacht besteed aan het proces dat aan beeldend werk vooraf gaat.

Frans

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE)

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

MVT/K/1	Oriëntatie op leren en werken	MVT/V/1	Leesvaardigheid
MVT/K/2	Basisvaardigheden	MVT/V/2	Schrijfvaardigheid
MVT/K/3	Leervaardigheden in de Moderne Vreemde Talen	MVT/V/3	Kennis van land en samenleving
MVT/K/4	Leesvaardigheid	MVT/V/4	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
MVT/K/5	Luister- en kijkvaardigheid	MVT/V/5	Vaardigheden in samenhang
MVT/K/6	Gespreksvaardigheid		
MVT/K/7	Schrijfvaardigheid		

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu Vmbo TL

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Grandes Lignes vmbo-gt 3/4 Noordhoff
- Examenbundel Frans
- Eigen materiaal

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het derde en vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Luistervaardigheid	3	SE-week 3	Schriftelijk	60 (+15)	5	Nee
PO 1	Creatieve opdracht spreek- en gespreksvaardigheid	3	SE-week 3 (2)	Presentatie + gesprek	10	5	Nee
SE 2	Leesvaardigheid	3	SE-week 4	Schriftelijk	80 (+20)	10	Nee
SE 3	6 Deel SE's bestaande uit combinatie van de vaardigheden, grammatica en vocabulaire	4	Tijdens de lessen	Schriftelijk	6x40 (+10)	20	Nee
SE 4	Schrijfvaardigheid	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 (+20)	15	Ja
PO 2	Creatieve Opdracht. Keuze uit o.a. Film, Dans, Poëzie, Muziek of combinaties hiervan in overleg met de docent	4	SE-week 2 (2)	Schriftelijk		15	Nee
SE 5	Luistervaardigheid: Kijk- en Luistertoets	4	jan/feb 2018	Schriftelijk	60 (+15)	15	Nee
SE 6	Spreek- en gespreksvaardigheid	4	SE-week 3 (2)	Mondeling	20	15	Nee

NB: SE 3 bestaat uit 6 deel SE's, die afgenomen worden tijdens de reguliere lessen. Van deze deel SE's tellen de hoogste 5 cijfers. In het geval een deel SE gemist wordt, tellen de 5 gemaakte deel SE's. Het zesde deel SE wordt in zo'n geval niet ingehaald. De toetsen worden afgenomen vóór de laatste toetsweek.

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op de volgende domeinen: MVT/V/1, MVT/V/3, MVT/V/5, MVT/K/3, MVT/K/4, MVT/K/5

Geschiedenis

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE).

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

- GS/K/1 Oriëntatie op leren en werken
- GS/K/2 Basisvaardigheden
- GS/K/3 Leervaardigheden in het vak geschiedenis en staatsinrichting
- GS/K/4 De koloniale relatie Indonesië – Nederland
- GS/K/10 Historisch overzicht vanaf 1900
- GS/V/7 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie.
- GS/V/8 Vaardigheden in samenhang
- GS/V/9 Verrijgingsdeel bij historisch overzicht vanaf 1900

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu Vmbo TL

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Lesboek: leerjaar 3 Memo (4^e ed) handboek 3 vmbo-kgt en werkboek
leeropdrachten boek Koude Oorlog
leeropdrachten boek Indonesië
leerjaar 4 Memo (4^e ed) handboek 4 vmbo-kgt en werkboek
leeropdrachten boek Sociale zekerheid
- Eigen materiaal

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het derde en vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Koude oorlog	3	SE-week 3	Schriftelijk	80 (+ 20)	10 %	Ja
SE 2	Nederland en Indonesië	3	SE-week 4	Schriftelijk	80 (+ 20)	10 %	Ja
PO 1	Verdieping: onderzoek naar historisch persoon in zijn/haar tijd	4	SE-week 1 (2)	Werkstuk		20%	Nee
SE 3	Nederland 1848-1914 WO I 1914-1918	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 min (+ 20 min)	20%	Ja
SE 4	Interbellum 1918-1939 WO II	4	SE-week 2	Schriftelijk	80 min (+ 20 min)	20%	Ja
SE 5	Europa en de wereld 1945-1989 Een nieuwe wereldorde vanaf 1990	4	SE-week 3	Schriftelijk	80 (+ 20)	20%	Ja

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op alle domeinen GS/K/3, 5, 10 & GS/V/8, 9.

Handvaardigheid

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE), het centraal praktijk examen (CPE) en het centraal schriftelijk examen (CSE). Het CPE en CSE wegen in het Centraal Examen even zwaar.

Het examenprogramma bestaat uit de volgende exameneenheden:

BV/K/1	Oriëntatie op leren en werken
BV/K/2	Basisvaardigheden
BV/K/3	Leervaardigheden in de beeldende vakken
BV/K/4	Beeldend werk, productief
BV/K/5	Werkproces, productief
BV/K/6	Middelen, productief
BV/K/7	Beschouwen – eigen werk, reflectief
BV/K/8	Beschouwen – werk van anderen, reflectief
BV/V/1	Eindopdracht, productief en reflectief
BV/V/2	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
BV/V/3	Vaardigheden in samenhang

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu Vmbo TL.

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Readers en Digitaal oefenmateriaal
- Tentoonstellingsbezoeken
- Atelierbezoek
- Artikelen in kranten en vakbladen
- Kunstboeken

P.O.P. = persoonlijk ontwikkelplan maken n.a.v. thema eindcollectie

Schoolexamens.

De schoolexamens worden afgenomen in het vierde leerjaar. In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	(Vak)theorie 1: beeldhouwen + Algemeen: kleur en licht.	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 min (+20 min)	10	ja
PO 1	Beeldend werk: construeren en beeldhouwen nav het werkstuk over kunst of cultuur.	4	SE-week 1 (2)	Presentatie van eigen werkstuk aan de klas	15 min	15	Nee
SE 2	(Vak)theorie 2: vorm en functie. + Algemeen: vorm en ruimte.	4	SE-week 2	Schriftelijk	80 min (+20 min)	10	Ja
PO 2	Praktijkopdrachten vorm en functie , werken aan de eigen onderzoek en collectie	4	SE-week 2 (2)	Presentatie van het werk	15 min	15	Nee
SE 3	(Vak)theorie 3: architectuur. + Algemeen: compositie.	4	SE-week 3	Schriftelijk	80 min (+20 min)	10	Ja
PO 3	Eindpresentatie. Tentoonstelling van de eigen collectie gemaakt werk van de laatste jaren waarin een duidelijke ontwikkeling te zien is.	4	Kunst-examen-week	Presentatie	20 +10 min	30	Nee
PO 4	Portfolio compleet Beeldboek/werkproces	4	Kunst-examen-week	Verslag		10	Nee

Centraal Praktijk Examen

Het centraal praktijk examen heeft betrekking op de volgende exameneenheden

- BV/V1 (Eindopdracht: productief en reflectief)
- BV/V3 (Vaardigheden in samenhang)

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op de volgende exameneenheden

- BV/K3 (Leervaardigheden in de beeldende vakken)
- BV/K8 (Beschouwen- werk van anderen, reflectief)

Relatie CPE en CSE

Het CPE en het CSE zijn gebaseerd op hetzelfde thema. Het CPE vormt, omdat het eerder wordt afgenomen dan het CSE, indirect een voorbereiding op het CSE. In het CPE ligt het accent op het zelf produceren van beeldend werk. Het CSE legt het accent op het reflecteren op beeldend werk van kunstenaars en vormgevers. In beide examens wordt aandacht besteed aan het proces dat aan beeldend werk vooraf gaat. Het CPE wordt in periode 3 afgenomen gedurende 12 uur.

Kunstvakken1 (KV1)

Het examen bestaat uit een schoolexamen (SE). Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

KV1/K/1	Oriëntatie op leren en werken
KV1/K/2	Basisvaardigheden
KV1/K/3	Culturele activiteiten
KV1/K/4	Reflectie en kunstdossier

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu vmbo-TL

Lesmateriaal

- Lesmateriaal behorende bij de kunstvakken en Kunstgeschiedenis.

Schoolexamens

Het vak Kunstvakken1 omvat de eindcijfers voor de kunstmodules en kunstgeschiedenis in de derde klas van de mavo. Binnen die vakken worden alle domeinen getoetst. De exacte samenstelling van de eindcijfers van deze vakken is te vinden in de studieplanners van de betreffende vakken. Het vak moet afgerond worden met een 'voldoende' of 'goed'.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen van Kunstvakken1 met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Eindcijfer kunstgeschiedenis	3	40	Nee
SE 2	Eindcijfer kunstmodule 1	3	20	Nee
SE 3	Eindcijfer kunstmodule 2	3	20	Nee
SE 4	Eindcijfer kunstmodule 3	3	20	Nee

NB.

Omdat het vak KV1 geen afzonderlijk vak is in 3vmbo telt het niet mee voor de overgang naar 4vmbo. Indien een leerling een onvoldoende staat voor het vak en wél bevorderd is naar 4vmbo, kan het in 4vmbo eenmalig een herexamen van het schoolexamen KV1 doen (zie artikel 3.1 van het schoolexamenreglement)

Lichamelijke opvoeding

Het eindexamen bestaat uit het schoolexamen.

Het examenprogramma bestaat uit de volgende onderwerpen:

PO 1 t/m 10 Bewegingsvaardigheden

De vaardigheden worden gedurende de hele periode getraind en beoordeeld.

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu VMBO-T.

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het derde (periode 3–4) en vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd.

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Moment van afname	Afname-vorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
PO 1	Atletiek	3	Periode 3	Week 4	Fysiek		Nee
PO 2	Spel	3	Periode 3	Week 8	Fysiek		Nee
PO 3	Turnen	3	Periode 4	Week 4	Fysiek		Nee
PO 4	Spel	3	Periode 4	Week 8	Fysiek		Nee
PO 5	Atletiek	4	Periode 1	Week 1-4	Fysiek		Nee
PO 6	Rollenpatroon uitvoeren	4	Periode 1	Week 5-8	Fysiek		Nee
PO 7	Turnen	4	Periode 2	Week 1-5	Fysiek		Nee
PO 8	Schaatsen	4	Periode 2	Week 6-8	Fysiek		Nee
PO 9	Spel	4	Periode 3	Week 1-5	Fysiek		Nee
PO 10	Zelfverdediging	4	Periode 3	Week 6-8	Fysiek		Nee

Van de 10 PO's moeten er 8 voldoende afgesloten zijn.

Een onvoldoende eindcijfer geeft recht op een herexamen van het schoolexamen (zie artikel 3.2)

Centraal schriftelijk examen

Er is geen CSE voor lichamelijke opvoeding. Dit vak wordt afgesloten met het schoolexamen.

LOB (Loopbaanoriëntatie en begeleiding)

Loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB) is erop gericht leerlingen in staat te stellen om zelfstandig een keuzeproces te doorlopen dat leidt tot verantwoorde keuzes tijdens de schoolloopbaan en daarna. Leerlingen krijgen zicht op hun capaciteiten, interesses, affiniteiten en attitudes. Leerlingen worden vaardig op het terrein van oriënteren, informatie hanteren, kiezen, plannen en reflecteren. LOB is er ook op gericht dat leerlingen inzicht krijgen in de samenhang tussen sector/profieldeel en vrije deel, de relevantie daarvan voor de vervolgstudies en de arbeidsmarkt, de arbeidsgebieden en werksoorten. Een goede invulling van LOB draagt bij aan het voorkomen van schooluitval en onnodig switchen van opleiding. Ook verwerven leerlingen daardoor competenties die zij in hun hele verdere loopbaan nodig zullen hebben.

Bij het proces van loopbaanoriëntatie is, inhoudelijk gezien, begeleiding meer op zijn plaats dan beoordeling. De opdrachten die leerlingen voor LOB moeten maken worden beoordeeld met een voldoende (V) of onvoldoende (O). Bij afwezigheid zal een alternatieve opdracht moeten worden gemaakt. Wanneer LOB niet met een voldoende wordt afgesloten kan de leerling geen diploma ontvangen.

Uiteindelijk is het doel van het programma LOB om te komen tot een weloverwogen keuze voor een MBO-opleiding of indien haalbaar, een keuze voor HAVO.

Materiaal

- In het MBO zit het zo

LOB loopt gedurende het derde en vierde leerjaar.

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Moment van afname	Afname-vorm
PO 1	Werken in boekje "In het MBO zit het zo"	3	Hele jaar	Schriftelijk
PO 2	Stage	3	IVKO-week 2	Presentatie (tentoonstelling)
PO 3	Bezoek ROC van Amsterdam	3	Mei 2018	Schriftelijk (verslag)
PO 4	Gesprek met decaan	4	Periode 1/2	Mondeling
PO 5	Bezoek studie-experience	4	12 oktober 2017	Schriftelijk (verslag)
PO 6	Inschrijving MBO	4	Voor 1 april	Schriftelijk

Maatschappijleer1

Het eindexamen bestaat uit het schoolexamen. Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

ML2/K/1	Oriëntatie op leren en werken
ML2/K/2	Basisvaardigheden
ML2/K/3	Leervaardigheden in het vak maatschappijleer
ML2/K/4	Cultuur en socialisatie
ML2/K/5	Sociale verschillen
ML2/K/6	Macht en zeggenschap/criminaliteit
ML2/K/7	Beeldvorming en stereotypering

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Thema's maatschappijleer1 voor vmbo, Essener tekstboek en werkboek

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het derde leerjaar. De *domeinen* 1, 2 en 3 zijn verweven in de onderwerpen. In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leerjaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
PO 1	Jongeren	3	Periode 1	Werkstuk	15	5	Nee
SE 1	Jongeren	3	Periode 1	Schriftelijke toets	60 (+15)	15	Ja
PO 2	Werk	3	Periode 2	Werkstuk	15	5	Nee
SE 2	Pluriforme samenleving	3	Periode 2	Schriftelijke toets	60 (+15)	15	Ja
SE 3	Politiek	3	SE-week 3	Schriftelijke toets	60 (+15)	15	Ja
PO 3	Criminaliteit	3	SE-week 3 (2)	Column	15	5	Nee
SE 4	Media	3	SE-week 4	Schriftelijke toets	60 (+15)	15	Ja
PO 4	Analyse maatschappelijk vraagstuk	3	SE-week 4 (2)	Werkstuk onderzoek +mondeling over onderzoek en onderwerp	20	25	Nee

Iedere leerling mag, wanneer het vak onvoldoende is afgesloten, eenmalig herexamen doen in een deel van het schoolexamen aan het eind van 4vmbo.

Maatschappijkunde

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE).

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

ML2/K/1	Oriëntatie op leren en werken
ML2/K/2	Basisvaardigheden
ML2/K/3	Leervaardigheden in het vak maatschappijleer
ML2/K/4	Politiek en beleid
ML2/K/5	Mens en Werk
ML2/K/6	Multiculturele samenleving
ML2/K/7	Massamedia
ML2/K/8	Criminaliteit en Rechtsstaat
ML2/V/1	Analyse maatschappelijk vraagstuk
ML2/V/2	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
ML2/V/3	Vaardigheden in samenhang

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Examenkaternen Maatschappijleer2 vmbo KGT, Essener

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leerjaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min. (plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Massamedia	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 (+20)	25	Ja
PO 1	Multiculturele samenleving	4	SE-week 1 (2)	Debat		10	Nee
SE 2	Criminaliteit	4	SE-week 2	Schriftelijk	80 (+20)	25	Ja
SE 3	Politiek	4	SE-week 3	Schriftelijk	80 (+20)	25	Ja
PO 2	Mens en werk (i.s.m. economie en lob)	4	SE-week 3 (2)	Project	.	15	Nee

Centraal examen

Het centraal examen heeft betrekking op de domeinen ML/K 3, 4 en 8 & ML/V1 en 3.

Mode en Textiel

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE), het centraal praktijk examen (CPE) en het centraal schriftelijk examen (CSE). Het CPE en CSE wegen in het Centraal Examen even zwaar.

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

BV/K/1 Oriëntatie op leren en werken	BV/K/7 Beschouwen – eigen werk, reflectief
BV/K/2 Basisvaardigheden	BV/K/8 Beschouwen – werk van anderen, reflectief
BV/K/3 Leervaardigheden in de beeldende vakken	BV/V/1 Eindopdracht, productief en reflectief
BV/K/4 Beeldend werk, productief	BV/V/2 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
BV/K/5 Werkproces, productief	BV/V/3 Vaardigheden in samenhang
BV/K/6 Middelen, productief	

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu Vmbo TL

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Digitaal lesmateriaal
- Mode/pratroon/kostuumgeschiedenis boeken (aanwezig in het lokaal)
- Eigen etui met naaispullen

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1 +	(vak) Theorie 1 Algemeen: kleur en licht	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 min (+20 min)	10	Ja
PO 1	Ontwerp een kledingstuk geïnspireerd op een kunstwerk of kunststroming	4	SE-week 1 (2)	Presentatie	15 min	15	Nee
PO 2	Persoonlijk ontwikkelplan Onderzoek n.a.v eigen thema eindcollectie.	4	SE-week 1 (2)	Verslag			Nee
SE 2 +	(vak) Theorie 2 Algemeen: vorm en ruimte	4	SE-week 2	Schriftelijk	80 min (+20 min)	10	Ja
PO 3	Patronen maken voor eindcollectie. Werkstuk over een modeontwerper. Onderzoek naar overeenkomsten met je eigen collectie	4	SE-week 2 (2)	Presentatie	15 min	15	Nee
PO 4	Moulage techniek	4	SE-week 2 (2)	Verslag			Nee
SE 3 +	(vak)theorie 3 Algemeen: compositie	4	SE-week 3	Schriftelijk	80 min (+20 min)	10	Ja
PO 5	Eindpresentatie: Mode show en eindgesprek	4	Kunst-examenweek	Presentatie	15 min	30	Nee
PO 6	Portfolio compleet en beeldboek	4	Kunst-examenweek	Verslag		10	Nee

Centraal Praktijk Examen

Het centraal praktijk examen heeft betrekking op de volgende exameneenheden

- BV/V1 (Eindopdracht: productief en reflectief)
- BV/V3 (Vaardigheden in samenhang)

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op de volgende exameneenheden

- BV/K3 (Leervaardigheden in de beeldende vakken)
- BV/K8 (Beschouwen- werk van anderen, reflectief)

Relatie CPE en CSE

Het CPE en het CSE zijn gebaseerd op hetzelfde thema. Het CPE vormt, omdat het eerder wordt afgenomen dan het CSE, indirect een voorbereiding op het CSE. In het CPE ligt het accent op het zelf produceren van beeldend werk. Het CSE legt het accent op het reflecteren op beeldend werk van kunstenaars en vormgevers. In beide examens wordt aandacht besteed aan het proces dat aan beeldend werk vooraf gaat.

Muziek

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE).

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

MU/K/1	Oriëntatie op leren en werken	MU/K/7	Beluisteren
MU/K/2	Basisvaardigheden	MU/K/8	Muziek en maatschappij
MU/K/3	Leervaardigheden in het vak muziek	MU/K/9	Muziek en andere kunsten
MU/K/4	Zingen en spelen	MU/V/1	Eindopdracht
MU/K/5	Vormgeven: improviseren/componeren	MU/V/2	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
MU/K/6	Presenteren	MU/V/3	Vaardigheden in samenhang

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu Vmbo TL

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Lesboek: muziek op maat vmbo bovenbouw + werkboek
- Eigen materiaal

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leerjaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Theorieboek muziekgeschiedenis 4 hfdstk.; Notenschrift: maat, ritme en begrippen	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
PO 1	Praktijktoets 1	4	November	Kort optreden	10	15	Nee
SE 2	Theorieboek muziekgeschiedenis 4 hfdstk.; Notenschrift: Noten lezen en begrippen	4	SE-week 2	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
PO 2	Uitvoering voor publiek	4	SE-week 2 (2)	Presentatie		15	Nee
SE 3	Theorie muziekgeschiedenis: hele boek Notenschrift: maat en ritme, noten lezen en begrippen	4	SE-week 3	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
PO 4	Eindpresentatie	4	Kunstexamen week	Presentatie		30	Nee
PO 5	Portfolio (compleet)	4	April	Verslag		10	Nee

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op de domeinen MU/K/3, 7, 8, 9 en MU/V/3.

NASK 1

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en een centraal schriftelijk examen (CE).

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

NASK1/K/1	Oriëntatie op leren en werken	NASK1/K/10	Bouw van de materie
NASK1/K/2	Basisvaardigheden	NASK1/K/11	Straling en stralingsbescherming
NASK1/K/3	Leervaardigheden in het vak natuurkunde	NASK1/K/12	Het weer
NASK1/K/4	Stoffen en materialen	NASK1/V/1	Veiligheid in het verkeer
NASK1/K/5	Elektrische energie	NASK1/V/2	Constructies
NASK1/K/6	Verbranden en verwarmen	NASK1/V/3	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
NASK1/K/7	Licht en beeld	NASK1/V/4	Vaardigheden in samenhang
NASK1/K/8	Geluid		
NASK1/K/9	Kracht en veiligheid		

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Nova NaSk1 (4e ed) handboek 3 vmbo-kgt
- Nova NaSk1 (4e ed) vmbo-gt werkboek 3 a+b en digitale oefenomgeving
- Nova NaSk1 (4e ed) handboek 4 vmbo-kgt
- Nova NaSk1 (4e ed) vmbo-gt werkboek 4 a+b en digitale oefenomgeving
- Examenbundel vmbo-gt nask 1
- Binas 2e editie nask-1,2 vmbo-kgt
- Eigen materiaal

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het derde en vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leerjaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Hst 4 t/m 5 uit deel 3	3	SE-week 3	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
SE 2	Hst 7 t/m 8 uit deel 3	3	SE-week 4	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
SE 3	Hst 6 uit deel 3 + Hst 2, 3, 4 en 9 uit deel 4	4	SE week 1	Schriftelijk	100 (+20)	10	Ja
PO1	Practicumopdracht	4	SE week 2 (2)	Uitvoering + verslag	nvt	20	Nee
SE 4	Hst 1, 5, 6,10 en 11 uit deel 4	4	SE week 2	Schriftelijk	100 (+20)	15	Ja
SE 5	Alle stof (deel 3 en deel 4)	4	SE week 3	Schriftelijk	120 (+30)	15	Ja
SE 6	SO's leerjaar 4	4	6 x deel SE	Schriftelijk	40 (+10)	20	Nee

NB: SE 6 bestaat uit 6 deel SE's, welke afgenomen worden tijdens de reguliere lessen. Van deze deel SE's tellen de hoogste 5 cijfers. In het geval een deel SE gemist wordt, tellen de 5 gemaakte SE's. Het 6^e deel SE wordt in zo'n geval niet ingehaald.

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op alle domeinen.

Nederlands

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE).

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

Domein A	Leesvaardigheid	Domein D	Schrijfvaardigheid
Domein B	Kijk-en luistervaardigheid	Domein E	Literatuur
Domein C	Gespreksvaardigheid	Domein F	Oriëntatie op studie en beroep

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu VMBO g/t.

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Lesboek: Nieuw Nederlands, 3 VMBO t (Wolters Noordhoff) en door de school te verschaffen opdrachten.
- Examenbundel Nederlands vmbo g/t
- Eigen materiaal

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het derde en vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Betoog of debat	3	SE-week 3 (2)	Mondeling	10	10	Nee
SE 2	Spelling	3	SE-week 4	Schriftelijk	40 (+10)	10	Ja
SE 3	4 deel-SE's v	4	4x in de les	Schriftelijk	40 (+10)	10	Nee
SE 4	Lezen (zakelijke tekst)	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
SE 5	Spelling	4	SE-week 1	Schriftelijk	40 (+10)	10	Ja
SE 6	Schrijven (samenvatting)	4	SE-week 2	Schriftelijk	40 (+10)	10	Ja
SE 7	CITO kijk- en luistervaardigheid	4	Februari	Schriftelijk	120 (+30)	10	Nee
PO 1	Examendossier	4	Maart	Verslag		10	Nee
SE 8	Schrijven (brief of artikel)	4	SE-week 3	Schriftelijk	80 (+20)	10	Ja
SE 9	SE Mondeling (SE over examendossier)	4	SE-week 3 (2)	Mondeling	20	10	Nee

* SE 3 bestaat uit 4 deel-SE's waarvan de hoogste 3 tellen. In het geval dat een deel-SE gemist wordt, tellen de overige deel SE's. Het gemiste deel-SE kan niet ingehaald worden.

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op domein A en D.

Rekenen

Examenprogramma

Het examenprogramma bestaat uit alle vier de domeinen van het referentiekader rekenen:

- Getallen
- Verhoudingen
- Meten/Meetkunde
- Verbanden

Daarnaast worden de volgende domein-overstijgende vaardigheden getoetst:

- Relevante gegevens uit een situatie identificeren.
- De gegevens weergeven in een geschikte representatie (bijvoorbeeld tekening, tabel, grafiek) of in een geschikt rekenmodel.
- De noodzakelijke rekenkundige vaardigheden toepassen om een gewenst resultaat te verkrijgen.
- De resultaten interpreteren in termen van de situatie.

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Studyflow digitale rekenmethode

Data rekentoetsen

De rekentoetsen worden afgenomen in het derde en vierde leerjaar. De exacte data worden nog bekend gemaakt door het Ministerie van Onderwijs, in het overzicht staan richtdata:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE1	Rekentoets 2F	3	Januari 2017	Schriftelijk	90 (+20)	-	Nee
SE2	Rekentoets 2F	3	Mei-juni 2017	Schriftelijk	90 (+20)	-	Nee
SE3	Rekentoets 2F	4	Januari 2018	Schriftelijk	90 (+20)	-	Nee
SE4	Rekentoets 2F	4	Maart 2018	Schriftelijk	90 (+20)	-	Nee

Alle leerlingen moeten verplicht een rekentoets op niveau 2F afleggen. Om een rekentoets goed te volbrengen worden leerlingen getest en wordt voor de leerlingen die onvoldoende scores gelegenheid geboden om het niveau te verhogen.

Voor de rekentoets moet minimaal een 5 behaald worden (zie ook zak-slaagregeling).

Sectorwerkstuk

Het sectorwerkstuk is een relatief omvangrijke praktijkopdracht waar 80 klokuren voor staan. De nadruk ligt op algemene vaardigheden:

- Informatievaardigheden
- Onderzoeksvaardigheden en/of ontwerpvaardigheden
- Communicatieve of presentatievaardigheden

Het sectorwerkstuk heeft betrekking op één vak of meer vakken. Het vak of de vakken waarop het werkstuk betrekking heeft, maakt/maken onderdeel uit van je sector. Wel moet altijd ten minste één groot vak) betrokken zijn.

In principe worden de activiteiten voor het sectorwerkstuk zelfstandig (individueel of in tweetallen) uitgevoerd. Dat betekent dat begeleider alleen de voortgang in de gaten houdt en al dan niet toestemming geeft om met je onderzoek door te gaan.

Een sectorwerkstuk mondt uit in een concreet en evalueerbaar werkstuk dat voor publiek wordt gepresenteerd. Verschillende eindproducten zijn mogelijk :

- een geschreven verslag (onderzoeksverslag, verhalend verslag, recensie);
- een essay of artikel (uiteenzetting, beschouwing, betoog);
- een mondelinge voordracht (uiteenzetting, beschouwing of betoog, forumdiscussie);
- het product van een ontwerpopdracht en de bijbehorende documentatie;
- een presentatie met gebruik van media (bijvoorbeeld audio, video, ICT);
- een uitvoering (toneel, muziek, dans)

Voor de begeleiding van het sectorwerkstuk krijg je een begeleider toegewezen. Hij/zij begeleidt het traject en het proces.

Uiteraard wordt het sectorwerkstuk, inclusief het tijdspad, tijdens de mentorles uitvoerig besproken. Je krijgt hiervoor een sectorwerkstukboekje.

Beoordeling Sectorwerkstuk

Het sectorwerkstuk wordt beoordeeld met een cijfer dat deel uitmaakt van je schoolexamendossier.

De beoordeling is in handen van jouw begeleider en een (2^e) beoordelaar.

Het werkstuk wordt beoordeeld op het proces, de inhoud en de presentatie.

De beoordeling is vermeld in het sectorwerkstukboekje dat je aan het begin van het schooljaar krijgt uitgedeeld.

De diverse onderdelen worden beoordeeld d.m.v. rubrics. In deze rubrics (in het profielwerkstukboekje) kun je goed zien aan welke criteria je moet voldoen en hoe de beoordeling van een bepaald onderdeel tot stand komt.

Let bij het inleveren op de geldende deadlines! (zie artikel 2.3 van het schoolexamenreglement)

Het cijfer van het sectorwerkstuk wordt omgerekend in een onvoldoende of een voldoende of een goed. Deze beoordeling komt op de cijferlijst bij je diploma.

Tekenen

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE), het centraal praktijk examen (CPE) en het centraal schriftelijk examen (CSE). Het CPE en CSE wegen in het Centraal Examen even zwaar.

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

BV/K/1 Oriëntatie op leren en werken	BV/K/7 Beschouwen – eigen werk, reflectief
BV/K/2 Basisvaardigheden	BV/K/8 Beschouwen – werk van anderen, reflectief
BV/K/3 Leervaardigheden in de beeldende vakken	BV/V/1 Eindopdracht, productief en reflectief
BV/K/4 Beeldend werk, productief	BV/V/2 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
BV/K/5 Werkproces, productief	BV/V/3 Vaardigheden in samenhang
BV/K/6 Middelen, productief	

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Kunstboeken
- Digitaal lesmateriaal
- Tentoonstellingsbezoek
- Ateliers bezoek
- Artikelen kranten en vakbladen

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het vierde leerjaar.

In de tabel op de volgende pagina staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leer-jaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
SE 1	Vaktheorie 1 + Algemeen: kleur en licht	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 min (+20 min)	10	Ja
PO 1	Eigen beeldend werk In samenhang Werkstuk Kunst of Cultuur	4	SE-week 1 (2)	Werkstuk Presenteren aan de klas	15 min	15	Nee
SE 2	Vaktheorie 2 + Algemeen: vorm en ruimte	4	SE-week 2	Schriftelijk	80 min (+20 min)	10	Ja
PO 2	Onderzoek eigen werk + technische vaardigheden	4	SE-week 2 (2)	Beeldend werk	15 min	15	Nee
SE 3	Vaktheorie 3 + Algemeen: compositie	4	SE-week 3	Schriftelijk	80 min (+20 min)	10	Ja
PO 3	Eind expositie en gesprek	4	Kunstexamen week	Presentatie	10 min	30	Nee
PO 4	Portfolio compleet Beeldboek/werkproces	4	Kunstexamen week	Mondeling	10 min	10	Nee

Centraal Praktijk Examen

Het centraal praktijk examen heeft betrekking op de volgende exameneenheden

- BV/V1 (Eindopdracht: productief en reflectief)
- BV/V3 (Vaardigheden in samenhang)

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op de volgende exameneenheden

- BV/K3 (Leervaardigheden in de beeldende vakken)
- BV/K8 (Beschouwen- werk van anderen, reflectief)

Relatie CPE en CSE

Het CPE en het CSE zijn gebaseerd op hetzelfde thema. Het CPE vormt, omdat het eerder wordt afgenomen dan het CSE, indirect een voorbereiding op het CSE. In het CPE ligt het accent op het zelf produceren van beeldend werk. Het CSE legt het accent op het reflecteren op beeldend werk van kunstenaars en vormgevers. In beide examens wordt aandacht besteed aan het proces dat aan beeldend werk vooraf gaat.

Wiskunde

Het examen bestaat uit het schoolexamen (SE) en het centraal schriftelijk examen (CSE).

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

WI/K/1 Oriëntatie op leren en werken	WI/K/8 Geïntegreerde wiskundige activiteiten
WI/K/2 Basisvaardigheden	WI/V/1 Aanvullende eisen
WI/K/3 Leervaardigheden in het vak wiskunde	WI/V/2 Verrijkingsoopdrachten
WI/K/4 Algebraïsche verbanden	WI/V/3 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie
WI/K/5 Rekenen, meten en schatten	WI/V/4 Vaardigheden in samenhang
WI/K/6 Meetkunde	
WI/K/7 Informatieverwerking, statistiek	

Een volledige beschrijving van de examenstof vind je op www.examenblad.nl in het menu VMBO-t.

Lesmateriaal

Ter voorbereiding op het examen wordt gebruik gemaakt van het volgende materiaal:

- Getal & Ruimte 10^e editie VMBO-KGT
- Examenbundel Wiskunde
- Eigen materiaal

Schoolexamens

De schoolexamens worden afgenomen in het derde en vierde leerjaar.

In de tabel hieronder staan de schoolexamenonderdelen met inhoud, de planning, de afnamevorm, de duur en de weging genoteerd:

Domeinen K/2, K/3, V/1, V/2, V/4 worden tijdens alle SE's getoetst.

SE (nr)	Onderwerp en inhoud	Leerjaar	Moment van afname	Afnamevorm	Duur in min.(plus verlenging)	Gewicht (in %)	Herkansbaar
PO1	Praktische opdracht 1	3	SE-week 3 (2)	Verslag		5	Nee
SE 1	Hst. 3, 6 en 9 G&R 3 vmbo-kgt, dl 1 en 2	3	SE-week 4	Schriftelijk	80 (+20)	15	Ja
SE 2	G&R 3 vmbo-kgt, dl 2, H 10 4 vmbo-kgt dl1,H 3	4	SE-week 1	Schriftelijk	80 (+20)	15	Ja
PO2	Praktische opdracht 2	4	SE-week 1 (2)	Verslag		10	Nee
SE 3	G&R 4 vmbo-kgt, dl 1 H2 en 4	4	SE-week 2	Schriftelijk	80 (+20)	15	Ja
SE 4	G&R 4 vmbo-kgt, dl 2 H5, 6, 7 en 8	4	SE-week 3	Schriftelijk	120 (+30)	25	Ja
SE 5	SO's leerjaar 4	4	4x deel SE	Schriftelijk	4 x 60 (+15)	15	Nee

NB: SE 5 bestaat uit 4 deel SE's, welke afgenomen worden tijdens de reguliere lessen. Van deze deel SE's tellen de hoogste 3 cijfers. In het geval een deel SE gemist wordt, tellen de 3 gemaakte SE's. Het 4^e deel SE wordt in zo'n geval niet ingehaald. De toetsen worden afgenomen vóór de laatste toetsweek.

Centraal Schriftelijk Examen

Het centraal examen heeft betrekking op de domeinen K/2, K/3, K/4, K/5, K/6, V/1, V/4

